

De l'Opus a Tavertet

Francesc Arroyo

PANIKKAR. UNA BIOGRAFIA

Maciej Bielawski
Fragmenta Editorial
360 pàgines. 24 euros

La biografia de Raimon Panikkar feta per Maciej Bielawski, amb traducció de Jordi Pigem, és esplèndida: amena, documentada, excitant i imaginativa. Bielawski, teòleg, escriptor i traductor al polonès de la obra del biografat, és un entusiasta dels textos de Panikkar i del personatge. Això fa que el llibre sigui una meditada barreja de l'obra i la vida, partint de la tesi que Panikkar era tant creador quan escrivia com quan vivia: inventava la vida, inclòs el nom, el cognom i fins i tot la data de naixement.

Panikkar (Barcelona, 1918 - Tavertet, 2010) va ser el fill gran de Ramuni Paniker (nascut a l'Índia i establert a Barcelona) i de la catalana Mercè Alemany. Havia de ser químic i dirigir la indústria familiar, però es va topar amb José María Escrivá de Balaguer, i Raimon, que llavors es deia Raimundo, va entrar a l'Opus Dei. En va ser expulsat el 1966. El fundador no l'estimava potser perquè era massa intel·ligent. Diu Bielawski que eren "dos galls en un galliner" i el "pare" va forçar que el "fill" estigués ben lluny i no li fes ombra. Primer el va enviar a Salamanca; després a Roma, i, finalment, a l'Índia. Quan va morir, va dir Panikkar: "Si el fan sant me'n vaig de l'Església". El van fer

Panikkar era tan creador que inventava la vida, inclòs el seu nom i fins i tot la data de naixement. / CARLES RIBAS

La biografia de Panikkar és una meditada barreja de la seva obra i la seva vida

sant, però Panikkar va seguir a l'Església, fidel fins a la mort i l'enterrament.

Va tenir dos funerals. Un de privat a Tavertet. El va oficiar el bisbe de Vic. El segon, multitudinari, a Montserrat. El primer no deixa de ser una mostra del que va ser la seva vida: pura contradicció. Quan s'instal·la a Tavertet ho fa amb Maria González-Haba, amb qui s'havia casat el 6 de de-

sembre de 1984. El bisbat de Vic el va començar a penedir-se públicament del matrimoni. Ho va fer llegint un paperet a Tavertet i va seguir vivint amb la senyora. El bisbe, cobertes les aparences, en va tenir prou.

No era el primer problema de Panikkar per qüestions de faldilles. Les relacions amb qui acabaria sent la seva esposa es van prolongar durant dècades abans de ser santificades (no suficientment, als ulls del bisbat de Vic). Bielawski suggereix que un dels motius d'ella per casar-se va ser l'intent d'apartar-lo d'altres dones. Darrere el primer càstig (el trasllat de Madrid a Salamanca) hi havia la sospita que les seves relacions amb les noies ana-

ven més enllà de la direcció espiritual. Quan Bielawski va a l'Índia a parlar amb el bisbe de qui depenia Panikkar, ho fa per conèixer les seves activitats pastorals i intel·lectuals, però el bisbe es passa l'estona parlant dels problemes de Panikkar amb les dones, inclosa aquesta "ximple-ria", l'expressió és del bisbe, de casar-se.

La biografia rastreja les aportacions teòriques de Panikkar, en especial els treballs relacionats amb el diàleg interreligiós entre Orient i Occident. Bielawski aprecia tant les seves obres que defensa que són tan importants com les d'Agustí d'Hipona, Tomàs d'Aquino i Martin Heidegger. Una hipèrbole.

La biografia de Panikkar permet seguir el rastre tant de l'home com de l'Església catòlica posterior al Concili Vaticà II, inclosos algunes actituds episcopals definides com "cíniques" al llibre. Actituds que expliquen que Panikkar triomfés amb els seus llibres i fracassés en els intents d'aconseguir una plaça en institucions vinculades a l'Església romana. Unes vegades pel fet de ser de l'Opus i altres per no ser-ho, el resultat va ser sempre la negativa.

S'ha dit abans que la biografia és imaginativa. Literalment. L'autor-reconeix que no ha tingut accés ni als documents de Tavertet, ni als arxius de l'Opus ni als del Vaticà. Tampoc a la correspondència familiar. De manera que, si li cal, imagina què pot haver passat. Això sí, sempre ho anuncia prèviament al lector, la qual cosa és d'agrair.

El llibre conté errors. Alguns de poca importància. Per exemple, Panikkar vivia a la Bonanova i va estudiar als Jesuïtes de Sarrià; per tant, és difícil que un grup de nois li digués res al Turó Park mentre anava de casa a l'escola. I d'altres de més seriosos, com ara atribuir al Colegio Mayor de la Moncloa un prestigi intel·lectual que ni tenia ni ha tingut més enllà dels mateixos adeptes de l'Opus Dei, organització de la qual un dels amics catòlics de Panikkar assegura que no té dubtes que es tracta d'una "opus" (obra), però no té la mateixa seguretat que sigui "Dei" (de Déu).

L'aparició d'aquesta biografia coincideix amb la imminent publicació d'un parell de volums de l'*Opera omnia* de Panikkar per l'editorial Herder, que inclouen textos publicats originalment en altres llengües i, fins ara, no traduïts al castellà. Fragmenta n'està editant la versió catalana.